

РОЛЬ ЧЕРНІГІВСЬКИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗУСТРІЧЕЙ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ СЛОВЕСНИКІВ

У статті розкриваються питання підготовки й проведення Чернігівських педагогічних зустрічей переможців і лауреатів Всеукраїнського конкурсу "Учитель року" в номінації "Українська мова і література".

Чернігівські педагогічні зустрічі – одна із форм методичної роботи з учителями-словесниками, що надає їм змогу обмінятися перспективним педагогічним досвідом викладання української мови і літератури, ознайомитися із набутками освітян Чернігівщини, розглянути актуальні питання викладання української мови і літератури в сучасній школі, окреслити шляхи подальшого вдосконалення вивчення предметів у навчальних закладах.

Ключові слова: учитель, переможці, лауреати, зустрічі, досвід, надбання, методична робота, конкурс.

Реалізувати вимоги освітньої галузі "Мова і література" зможе вчитель, котрий має відповідний рівень теоретичних знань із філології, методики викладання предметів, філософії, педагогіки, психології, суміжних мистецтв, інформаційно-комунікаційних та інноваційних технологій.

Становленню педагогічної майстерності вчителя сприятиме оптимальна система методичної роботи, що включає різноманітні практично зорієнтовані заходи: засідання методичних об'єднань, постійні семінари (наукові, науково-практичні, практикуми, вебінари), круглі столи, методичні діалоги, авторські майстерні, конференції, конкурси, педагогічні портрети тощо.

Однією із форм методичної роботи з учителями української мови й літератури є Чернігівські педагогічні зустрічі переможців і лауреатів Всеукраїнського конкурсу "Учитель року".

Чернігівські педагогічні зустрічі – це проєкт Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського, Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації, видавничого дому "Освіта".

Перші зустрічі відбулися в липні 2003 року на базі Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського та Седнівської ЗОШ І-ІІІ ст. Чернігівського району.

Головна мета цього заходу – упровадження ідей перспективного педагогічного досвіду в практику словесників і України загалом, і Чернігівщини зокрема, підвищення методичної культури вчителя української мови й літератури, безпосереднє особисте знайомство переможців і лауреатів конкурсу з подальшою перспективою творчого зростання та співпрацею в царині вдосконалення навчально-виховного процесу з української мови та літератури.

Захід передбачає неформальне спілкування учасників, що дає можливість невимушено поділитися своїми набутками, ознайомитися із літературно-мистецькими традиціями Чернігівщини, досвідом роботи вчителів української мови й літератури нашої області.

Програма зустрічей (як інтегративна форма) передбачає проведення майстер-класів, презентацій, круглих столів, методичних діалогів, дискусій, відвідування найкращих навчальних закладів Чернігівської області та ознайомлення з досвідом їхньої роботи, презентації підручників, посібників та іншої навчально-методичної літератури, історико-літературні екскурсії Чернігівщиною, літературно-мистецькі вечори за участю письменників нашого краю, артистів театрів та філармонійного центру фестивалів і концертних програм, викладачів Чернігівської музичної школи № 1 імені Стефана Вільконського, Чернігівського музичного училища імені Л. М. Ревуцького.

Науково-методичне й організаційно-методичне забезпечення здійснюють Чернігівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського, Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації, видавничий дім "Освіта".

Звичайно, підготувати й провести на належному рівні науково-методичної та організаційної культури захід такого масштабу не просто. Мабуть, саме тому наші щорічні зустрічі проходять так ефективно, що до їх участі в підготовці залучено багато представників різних ланок освітньої інфраструктури, насамперед педагогічні колективи та керівництво навчальних закладів Чернігівщини, працівників методичних служб, управлінських структур різного рівня, представників місцевої влади.

Сам формат заходу передбачає добір складу учасників за певними критеріями – у першу чергу запрошуються переможці конкурсу вчительської майстерності, а з-поміж лауреатів, як правило, ті, хто є авторами підручників, посібників із проблем вивчення української мови й літератури. Почесними гостями зустрічей уже кілька років стають переможці й лауреати конкурсу в номінації "Зарубіжна література".

Важливою передумовою ефективного проведення заходу є психологічна сумісність, сказати б – духовна спорідненість і спільна буттєва спрямованість присутніх на наших зустрічах фахівців. У нас склався стабільний склад учасників, а це дає можливість простежити динаміку зростання їхньої

професійної майстерності, переконалися в тому, що вони аж ніяк не безпідставно одержали свої відзнаки й продовжують плідно, результативно, цікаво працювати в галузі шкільної україністики, не зупинилися у своєму фаховому зростанні й мають напрацювання, якими можуть поділитися з колегами-словесниками.

Резонанс щорічних зустрічей досить широкий у межах області, адже наші словесники мають можливість серцем доторкнутися до краси педагогічної дії. Ми запрошуємо переможців і лауреатів обласного туру конкурсу, заслужених учителів України, учителів-методистів, старших учителів, методистів районних і міських кабінетів, керівників навчальних закладів.

Щороку певний район Чернігівської області (визначається він за наявності вагомих успіхів у галузі вивчення словесності та літературно-мистецьких традицій) представляє творчий портрет якогось конкретного навчального закладу, презентує досвід своїх учителів української мови й літератури.

Упродовж 2003–2013 років проведено 11 Чернігівських педагогічних зустрічей. Кожного року обиралася актуальна проблема з методики викладання української мови й літератури, яка реалізовувалася під час зустрічей:

- 2007 р. "Слово в духовному розвитку особистості";
- 2008 р. "Учитель словесності: грані творчості";
- 2009 р. "Вивчення словесності в умовах профілізації школи";
- 2010 р. "Героїко-патріотичне виховання учнів на уроках словесності";
- 2011 р. "Науково-методичне забезпечення роботи вчителя з розвитку креативності учнів на уроках словесності";
- 2012 р. "Учительська справа як вільне мистецтво";
- 2013 р. "Стратегії мовно-літературної освіти в сучасних умовах".

Скажімо, на восьми Чернігівських педагогічних зустрічах, що проходили 5 – 7 липня 2010 року, на розгляд була винесена проблема "Героїко-патріотичне виховання учнів на уроках словесності". Під час зустрічей відбулася презентація кафедри української мови і літератури Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського, де були представлені здобутки членів кафедри: Т. П. Матюшкіної, завкафедри, кандидата педагогічних наук, доцента; О. А. Гальонки, кандидата педагогічних наук, доцента; С. О. Жили, доктора педагогічних наук, професора; Г. В. Баран, С. Р. Молочко, Л. В. Лободи, старших викладачів кафедри.

Портретна галерея переможців і лауреатів Всеукраїнського конкурсу була представлена досвідом роботи заслужених вчителів України В. М. Макаренка (Черкаська область), О. Б. Рудницької (Волинська область), В. В. Кулінича (Київська область), П. І. Розвозчика (Київська область), Л. В. Ціпов'яз (Кіровоградська область), С. І. Ковальчука (Житомирська область), своїми надбаннями поділилися С. А. Омельчук (Херсонська область), І. А. Хроменко (Черкаська область), С. М. Коваленко (Черкаська область), В. П. Лавренчук (Рівненська область).

У літературно-мистецькій вітальні "Дивосвіт слова і музики" учасники зустрічей познайомилися із творчим доробком лауреата Національної премії імені Т. Г. Шевченка, редактором Чернігівської обласної газети "Гарт", заслуженого журналіста України, члена Національної спілки письменників України Дмитра Йосиповича Іванова та народної артистки України, лауреата міжнародних конкурсів Лариси Вікторівни Роговець.

На виставу "За честь, за славу, за народ", запросив шкільний театр Ріпкинської ЗОШ І-ІІІ ст. № 2 (керівник театру А. І. Приходько, сценарій за творами українських письменників написав О. А. Гальонка).

Під час роботи круглого столу "Сучасні підходи до вивчення творів про Другу світову війну" йшлося про методику вивчення творів, представлених у шкільних програмах з української і зарубіжної літератур. Участь у дискусії взяли К. В. Тараннік-Ткачук (МОН України), Ю. І. Ковбасенко (Гуманітарний інститут Київського педагогічного університету імені Бориса Грінченка), І. В. Красуцька (видавничий дім "Освіта"), учителі української мови і літератури, зарубіжної літератури навчальних закладів нашої області.

У майстер-класах словесників Чернігівщини з героїко-патріотичного виховання учнів на уроках української мови й літератури, зарубіжної літератури учасники зустрічей ознайомилися із досвідом роботи заслужених учителів України Г. В. Зацаринної (Городнянська гімназія), В. О. Мележик (Гончарівська гімназія Чернігівського району), лауреата Всеукраїнського конкурсу "Учитель року" Т. П. Левченко (Бахмацька ЗОШ І-ІІІ ст. № 5), переможців обласного етапу конкурсу О. С. Горбатенко (Носівська гімназія), Т. В. Коваленко (Ріпкинська ЗОШ І-ІІІ ст. № 2).

На урок-презентацію книги "Солодкі слова" [1] запросила автор, старший викладач кафедри української мови й літератури ОПППО, член Національної спілки письменників України, лауреат премії імені Михайла Коцюбинського Г. В. Баран.

У день народження хрестителя Іоанна учасників зустрічей гостинно зустріла Ічнянщина, багата своїми історико-культурними, літературно-мистецькими традиціями. Зі станом і перспективами розвитку освіти в Ічнянському районі познайомив начальник відділу освіти М. О. Небеський, а про здобутки і пошуки методичного об'єднання учителів української мови і літератури розповіла завідувач районного методичного кабінету Т. В. Пелехова.

Завершилися зустрічі в Качанівському палаці екскурсією і мистецькою вітальню за участю викладачів Чернігівського музичного училища імені Л. М. Ревуцького та Чернігівської музичної школи № 1 імені Стефана Вільконського Лариси Коптевої (скрипка), Олексія Коптева (кларнет), Віктора Зайця (фортеп'яно), Людмили Тиханкіної (віолончель), Ірини Степаненко (фортеп'яно).

Під час роботи одинадцятих зустрічей, що відбулися 3 – 4 липня 2013 року розглядалася проблема "Стратегії мовно-літературної освіти в сучасних умовах" [2].

Потрібність Чернігівських педагогічних зустрічей очевидна: зіставити свою працю з еталоном, найвищим взірцем (адже запрошені до участі в заході переможці конкурсу – це еліта словесників України, золотий фонд національного вчителства) і накреслити подальші шляхи вдосконалення викладання української мови і літератури в навчальних закладах.

Використані джерела

1. Арсенич-Баран Г. В. Солодкі слова / Ганна Арсенич-Баран. – Чернігів : Деснянська правда, 2010. – 188 с.
2. Красуцька І. В. Рятівне інтелектуальне коло Чернігівських педагогічних зустрічей/ З полілогу одностумців / Ірина Красуцька // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2008. – № 11–12. – С. 4–10.
3. Програма Чернігівських педагогічних зустрічей переможців і лауреатів Всеукраїнського конкурсу "Учитель року" в номінаціях "Українська мова і література", "Зарубіжна/світова література". – Чернігів : ЧОППО імені К. Д. Ушинського, 2014. – 38 с.
4. Слово про Чернігівські педагогічні зустрічі переможців і лауреатів Всеукраїнського конкурсу "Учитель року" в номінаціях "Українська мова і література", "Світова література". – Чернігів : ЧОППО імені К. Д. Ушинського. – 2014. – 34 с.
5. Федоренко В. Л. Наша освіта квітне талантами! Проведено IV Чернігівські педагогічні зустрічі / Валерій Федоренко // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2006. – № 29. – С. 4–8.

Zavalevskiy U., Halionka O.

CHERNIHIV EDUCATIONAL MEETINGS

Chernihiv pedagogical meetings are conducted by Chernihiv Regional Institute of Postgraduate Education named after K.D. Ushunskiy together with the Department of education and science of Chernihiv Regional State Administration.

The main purpose of this event is the implementation of ideas of the perspective teaching experience into the practice of philologists in Ukraine as well as in Chernihiv region in particular, improving the methodological culture of a teacher of Ukrainian language and literature, personal acquaintance among the winners of the contest, whitening the further perspective of the creative development and cooperation in the field of improvement of the educational process of Ukrainian language and Literature. The event provides informal communication between the participants and spontaneous professional exchanging of their achievements. While this meeting, there is also the possibility to get acquainted with literature and arts traditions of Chernihiv region so as with the experience of teaching of Ukrainian language and literature of our region.

The program of meetings includes the master classes, presentations, round tables, methodological dialogues, discussions, visiting the best educational establishments of Chernihiv region and familiarizing with their work experience, presentations of course books, manuals and other educational and methodical literature, historical and literary excursions over Chernihiv region, literary artistic evenings with the writers of our land, artists of local theaters and philharmonic. The Regional Institute of Postgraduate Education and the publishing house "Osvita" effectuate the scientific and methodical providing of this event. It is obviously, to prepare and conduct an event of the nationwide scale at such a high standard of scientific, methodical and organizational level is not simple.

Perhaps our annual meetings are so efficient and effective due to many representatives of different branches of educational infrastructure who are involved into this process; first of all, these are pedagogical collectives and authorities of educational establishments of Chernihiv region, stuff of methodical services, management structures at various levels, local authorities.

The format of the event prevides the selection of participants according to certain criteria – firstly, we invite the winners of teaching master contest and among the laureates, as a rule, those, who are authors of book courses and manuals devoted to studying of Ukrainian language and literature. The honored guests of the meetings, successively for some years, are the winners and laureates of the contest in the nomination "World Literature".

An important prerequisite for an effective event is psychological compatibility, so to speak – a spiritual kinship and common existential orientation of specialists present at our meetings. We have a very constant list of participants and it gives us an opportunity to march the dynamic of their proficiency growth; it makes us sure that they are not wrongly received their awards and continue to work efficiently, effectively in the field of schooling Ukrainistics. They did not stop to perform their professional growth and also have achievements that can be shared with colleagues, teachers of Ukrainian language and Literature.

The necessity of such meetings is obvious: to compare the work with the standard, the highest norm because the winners, who are invited to participate in the event, are the elite philologists of Ukraine, the golden fund of the national teaching.

Key words: a teacher, winners, laureates, meetings, experience, achievements, methodical work, a contest.

Стаття надійшла до редакції 18.09.2015